

– Sista vändan?

Ragnhild Söderqvist skriver om åren som PGS projektledare i norra Libanon

Januari 2007, PGS projekt i de båda palestinska flyktinglägren Nahr el Barred och Beddawi är snart avslutat för PGS del. Det är dock en del kvar för mig och Anna Mellgren att ordna upp, två för tillfället ganska frustrerade projektledare. Så många år att tänka tillbaka på, så många vänner som vi fått, så många roliga framgångar men också motgångar. Vi tittar litet håglöst på varandra, vad har åstadkommits, vilka fel har begåtts, vad kunde gjorts på ett annat och kanske bättre sätt?

Det var 1993 som PGS sökte och fick det första Sidabidraget som användes till att bygga upp en sjukgymnastikklinik i samarbete med Palestinska Röda Halvmånen, PRCS. Svenska sjukgymnaster och även arbetsterapeuter kom och gick för längre och kortare perioder, många återkom flera gånger för att bidra med teoretisk och praktisk undervisning av den lokala personalen. Sjukhuset, där kliniken är inrymd, ligger i Beddawi, det minsta av de båda lägren men också i Nahr el Barred Camp har PRCS en del lokaler för sjukvård och sjukgymnastik.

1997 påbörjades det som sedan kom att kallas för CBR-projektet (Community Based Rehabilitation), som i början mer var ett "out-reach program" med uppsökande verksamhet. De nyutbildade rehabiliteringsassistenterna bistod i första hand barn med olika funktionshinder, samt deras familjer. Bland annat lärde de ut olika träningsmodeller för att underlätta den dagliga tillvaron. Senare, allteftersom projektet byggdes ut, omfattades även vuxna med funktionshinder och en speciell grupp utgjordes av dem som drabbats av stroke.

CBR arbetade efterhand mer på egen hand, ca 12-15 personer anställdes och utbildades till Community Workers och man var inte längre så beroende av PRCS-kliniken, även om samarbetet fortsatte och gör så än idag. Projektets ledande och administrativa personal etablerade sig i Nahr El Barred Camp i gamla skollokalerna som UNRWA/FN tillhandahöll. I CBR-centret, som det kom att kallas, finns utrymme för gravt funktionshindrade barn. En rådgivande CBR-kommitté sammanträder regelbundet i Beddawi med målsättningen att diskutera och ta beslut i så demokratisk anda som möjligt.

Just skolsidan blev med tiden en alltmer viktig del av projektet och är väl det som projektet lyckats bäst med. Med åren fick allt fler barn tillträde till i första hand kindergarten och möjlighet att vistas i en normal förskoleverksamhet, det tog flera år och var motigt i början att övertyga personal och föräldrar om att svårigheterna alls inte behövde vara så stora som man fått för

I mitten Solveig Hargö-Granér, PGS konsult, med fokusgruppen. Strax bakom står Ragnhild Söderqvist och till höger Anna Mellgren.

”...infrastrukturen slogs sönder och samman, kommunikation blev en klar bristvara, dåligt medel samt broar och vägar förstörda över hela Libanon.”

sig. CBR- personalen blev duktiga på att informera och själva praktiskt hjälpa till vid inskolning och annat, allt detta kom att utvecklas ytterligare vid nästa steg då barnen skulle vidare upp i UNRWA-skolorna. Och här kan man hålla med om att det fanns och finns svårigheter att överbrygga, klasserna är allt-

för stora, barnen läser i skift och lärarna har få eller inga kunskaper om funktionshinder. Lokalerna är gamla och undermåliga, det finns inga hissar eller ramper och toaletterna är inte byggda för att passa funktionshindrade. Trots all motighet går nu ett stort antal barn i såväl förskolor som ordinarie skolor och vår innerliga förhoppning är att det får fortsätta så även i en framtid när projektet nu skall stå på egna ben!

2006 blev projektets sista år för PGS. Vi hade hoppats på ett sammangående med en annan svensk organisation med liknande projekt, men det blev inte så. Dock beviljade Sida ett utfästningsbidrag till årets slut. Mycket

skulle hinnas med under detta sista år eftersom delar av projektet kräver mycket stöd och uppmundran. Till exempel är en svensk konsult aktiv med att engagera grupper av vuxna med funktionshinder och föräldrar till barn med liknande problem att organisera sig för att föra fram sina idéer och krav på en plats i samhället.

Vi jobbade hårt för att hitta annat ekonomiskt stöd för projektet, men de löften vi fick var vaga. Ett flertal organisationer har

Hanan ville ta sina fyra barn till sin vän i Sverige under några veckor för att ge dem lugn och ro efter sommarens krig. Men det blev avslag på visumansökan.

utlovat framtida bidrag men oftast inte förrän efter något år eller annan diffus tidpunkt, dessutom är viljan att bistå med tekniska hjälpmedel och/eller specialister ofta frikostig men ingen vill betala den befintliga personalens löner. Vår uppfattning är att personalen är projektets främsta resurs och att den är en väsentlig faktor för kontinuiteten att bl.a. lotsa alla dessa barn in och ut i skolor och förskolor samt i specialklasser. Två nya CP-klasser har emellertid startats under året med bidrag från *Medical Aid for Palestinians*, MAP.

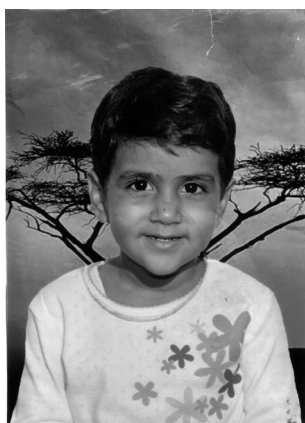
Det blir en stor omställning för alla nu när projektet med stöd från Sverige/Sida som ett heltäckande program inte fortsätter, utan bidrag måste sökas för olika bitar av programmet. Nu behövdes en genomgående inventering, underlag och prioriteringar måste göras. Därför budgeterade vi så att en viss del av Sidas utfasningsprogram skulle avsättas för att göra en organisationsanalys, en nödvändighet inför framtidens ansökningar och dessutom skisserade vi en lagom avtrappning av utgifter och delvis löner och en relativt tuff plan gjordes upp. Vad vi dock inte hade räknat med, men som infann sig innan man ens anat det var **K R I G E T!** Allt vändes upp och ner, infrastrukturen slogs sönder och samman, kommunikation blev en klar

bristvara, dåligt med el samt broar och vägar förstörda över hela Libanon. Visserligen var det inte de palestinska flyktingarna och lägren som blev mest utsatta, men trycket på lägren blev stort när skaror av folk från södra Libanon sökte trygghet i norr. Nu gällde det att klara den dagliga tillvaron och tanken på en utfasningsbudget blev givetvis blev rätt avlägsen.

Vid själva krigsutbrottet befann jag mig i en farmorsroll med ansvar för två små barnbarn och fick på tredje dagen av kriget ett förtvivlat nödrop per telefon från Hanan i Beirut. Jag har känt Hanan sedan hon var 14 år och jag själv inledde mitt Palestinaengagemang som sjukvårdsvolontär i Beddawi, där hon växte upp i en stor familj. Nu är hon gift och fyrabarnsmor och hennes bostad i lägret Bourj el-Barajneh i Beirut som tangerar Hizbollah-kvarteren hade bombats. Familjen evakuerades till en skola, man bodde i en gymnastiksal och äldsta dottern hade skadats av nerfallande byggmateriel. Hanan bad mig om en inbjudan till Sverige för att under ett par månader få vistas hos mig utan rädsla för vad som skulle hända nästa minut, barnen kunde inte sova och grät speciellt på nätterna av skräck för de ständiga bombanfallen.

Jag bestämde mig för att försöka och ägnade över en månad åt att ordna med alla uppgifter. Det var en lång tids väntan innan beskedet kom. Samtidigt fortsatte omsorgen om projektet. Kriget upphörde, men efterverkningarna märktes väl, en tydlig depression utbreddes sig och CBR-teamet blev delvis handlingsförlamat. Dock inledde de ett långsiktigt åtagande att få projektet legaliserat i Libanon. Detta är en komplicerad process. Utöver alla tidskrävande formaliteter var det förenat med dyra advokat-kostnader. Detta såg vi som en bra investering för framtiden.

I oktober infann sig den sedvanliga Ramadanstiljten och inte mycket blev utträttat av vad som planerats, kravet på en organisationsstrukturering sköts på framtiden. Vi bestämde oss för

Hilda 4 år har fått sitt namn efter Ragnhild

att förlägga vårt sista besök till 5-13 november och bad CBR-kommittén att ordna med en tvådagars "workshop" för en slags summering samt planläggning för en framtid utan oss.

Anna och jag anlände till Beirut den femte november, den sjätte skulle Hanan med familj vara i Damaskus på svenska ambassaden för en intervju om visumansökan, med allt vad det krävde av transporter på sönderbombade vägar, krångel vid syriska gränsen samt kravet på att hitta någonstans att övernatta för en familj med fyra små barn. Ett tag hade jag en tanke på att resa med dem men hade dels inte tid, dels trodde jag att det var bättre att de själva fick stå för kontakterna.

Workshopdagarna genomfördes enligt planen, dels en dag med ett stort antal funktionshindrade deltagare och en dag med CBR-personal, så vi fick möjlighet att fånga upp idéer och tankar, samt svara på en oändlig mängd frågor om framtiden. Stämningen var dämpad och vi fick en känsla av att många ändå inte riktigt förställt att PGS var på väg ut ur projektet. Positivt var att sjukgymnastklinikens fyra rehabiliteringsarbetare bjöd oss på en trevlig middag där vi hedrades med tal och varsin avskedsgåva med speciell inskription och ett tack till PGS från dem och PRCS.

Efter kriget beviljades PGS ett särskilt bidrag från Sida för redan befintliga organisationer i Libanon, för att ge dem möjlighet att återuppta eller avsluta mindre projekt som avbrutits på grund av kriget. Nu skall vi i samråd med de funktionshindrade göra en plan för projektet. Projektet kommer att ledas av Solveig Hargö-Granér som är professionell i CBR-frågor och den som inledde och initierade metoden att lyssna till och uppmuntra de funktionshindrade i så kallade fokusgrupper. Metoden går ut på att de funktionshindrade själva ska lyfta fram sina egna behov som underlag för ett ansvar och eget ställningstagande för sin situation i samhället. CBR-personalens bidrag bör enbart vara att praktiskt underlätta för de funktionshindrade utan att ta över beslutsprocesserna. Vi ser detta åtagande som en liten livlina till projektet, navelsträngen klipps inte av helt och hållet. Innan vi för sista gången lämnade Libanon och lägren gjorde vi ett flertal besök hos alla de organisationer som vi samarbetat med under åren och hos många som känner oss väl, UNRWA, Norsk Folkhjälp, Development Without Borders, Abu Mujahed i Shatilas ungdomscenter m.fl. och vi spred informationen om läget för projektet med förhoppning om ekonomiskt stöd för framtiden. Vi tycker att UNRWA borde ta ett större ansvar för de funktionshindrades integration i samhället, eftersom just skola och viss sjukvård i flyktinglägren ingår i deras ansvar.

Men Hanan då, vad hände med henne och familjen? Hon fick avslag på sin ansökan och blev oerhört besviken och ledsen. Jag ringde till ambassaden i Damaskus och fick följande motivering:

"A Schengen visa is a permit to travel to and stay in Sweden/ Schengen for a short period of time. There is no absolute right to be granted such a permit.

If it has not been made credible that the purpose of the application for visa is a short stay only, but may instead be residence, the application is denied.

The Embassy exercises caution when it comes to individuals

who are living in an area where the political and economical situation is difficult.

Lebanon is at present such an area. To grant a visa for an individual who is living there the visit has to appear to be extra urgent. You have stated in your application that you are to visit a friend. The Embassy does not consider the purpose of your application for visa to be urgent enough. Your application is rejected. This decision cannot be appealed."

Krig är således inget skäl till extra "**urgent**" behandling, dessutom betonade jag i ansökan att det gällde ett tidsbegränsat besök, inget som helst personligt fanns i svaret (...**there is no absolute right**...) och intervjun på ambassaden hade varat högst en kvart. Libanon är och förblir troligen ett hinder i sig för såväl utresa som integrering, åtminstone för palestiniernas del. Jag ser mycket pessimistiskt på lägrens framtid och detta gäller än mer alla de barn och vuxna med funktionshinder som vi arbetat tillsammans med genom många år och försökt hjälpa till en acceptabel tillvaro.

En liten kompensation för min besvikna vän och hennes familj var att de fick ersättning av Hizbollah för sin förstörda bostad och hjälp med att återställa den i någorlunda skick, dessutom litet extra för den tid de tvingats bo som evakuerade.

I skrivande stund fick vi just veta att NPA, vårt norska broderfolk!, gått in med pengar till löner för CBR-personalen i norr för de tre första månaderna av året 2007. Men vad händer sedan?

Ragnhild Söderqvist, avgående projektledare

Stöd det palestinska folket via Palestinagrupperna i Sverige

Ge en gåva!
90 11 57-8

Hjälp PGS att ge stöd till de som drabbats hårt under de senaste årets utveckling på Västbanken, Gaza och i Libanon.

www.palestinagrupperna.se/bistand